OMEROS

DEREK WALCOTT

Türkçesi
Tamer Gülbek

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 2398
EDEBÎ ESERLER: 1200

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-8838-04-6

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
Koşuyolu Mah. Mahmut Yesari Cad. Nu: 76 • 34718 Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 546 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Ayşegül Petek - M. Bilal Erimez

Düzelti: Emine Hızır Yıldırım

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Baskı: Pelikan Basım Matbaa ve Ambalaj Sanayi Tic Ltd Şti
Kayabaşı Mah. Ulubatlı Hasan Cad. Nu: 2H, İç Kapı Nu: 19
Başakşehir-İstanbul
Tel: (0212) 613 79 55
Sertifika Nu: 40619

İstanbul - 2026

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Derek Walcott (1930-2017): Karayip kültürel deneyimini derinlemesine incelemesiyle tanınan Batı Hint Adalı bir şair ve oyun yazarıdır. 1992 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülmüştür.

Walcott, şiir yazmaya genç yaşta başladı. *In a Green Night: Poems 1948–1960* (1962) gibi ilk dönem şiirleri, Karayip manzarasının doğal güzelliğini yüceltiyordu. Daha sonra, *Sea Grapes* (1976) ve *The Star-Apple Kingdom* (1979) da dâhil olmak üzere çalışmaları, Karayipler'deki dil ve ırk temelindeki kültürel bölünmeleri ele aldı. Oyunları arasındaysa en çok bilinenleri *Dream on Monkey Mountain* (sahnelenme 1967) ve *Pantomime* (1978) adlı eserleridir.

Tamer Gülbek: 1965 yılında Ankara'da doğdu. 1983'te Kuleli Askerî Lisesinden, 1988'de Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. İlk şiiri 1998'de Varlık'ta yayımlandı. Şiirleri, şiir çevirileri ve şiir üzerine yazılarıyla çeşitli edebiyat dergilerinde ve antolojilerde yer aldı.

Kitapları:
Şiir: *Zefiran* (2008), *Suda Tuhaf Hareketler* (2009), *Güven Park* (2010), *Yabancı Dil* (2013), *Tümünü Görüntüle* (2018), *Bilinenin Aksine- Toplu Şiirler* (2023).

Eleştiri/Deneme: *Şiirle Tutulan* (2010).
Çeviri: Alfred Lord Tennyson'dan *Enoch Arden* (2018), Henry W. Longfellow'dan *Kölelik Şiirleri* (2020), Wilfred Owen'dan *Savaş Şiirleri* (2020), Lord Byron'dan *Genç Harold'ın Yolculuğu* (2021), *Manfred* (2022) ve *Sardanapalus* (2022), Edgar Lee Masters'dan *Spoon River Antolojisi* (2022), Robert Burns'den *Ey İskoçlar!* (2022), Seamus Heaney'den *Üç Parçalı Tablo* (2023), William Shakespeare'den hepsi 2023'te yayımlanan *Hamlet, Kral Lear, Othello* ve *Macbeth*, James Joyce'tan *Dublinliler* (2024), Bram Stoker'dan *Drakula* (2024), Dylan Thomas'tan *Akıl Savaşından Sonra- Bütün Şiirleri* (2024), Eugene O'Neill'dan *Elektra'ya Matem Yakışır* (2024) ve *Uzun Günden Gece*ye (2024), Horace McCoy'dan *Atları da Vururlar* (2026).

ÖN SÖZ

Derek Walcott'ın 1990 tarihli *Omeros* adlı yapıtı, Karayip edebiyatının olduğu kadar, modern dünya yazınının da en kapsamlı, en katmanlı ve en zorlu epik şiir örneklerinden biri olarak öne çıkar. Farklı kültürel hafızaların, tarihsel kırılmaların ve şiirsel biçim arayışlarının Türkçe dil düzlemine aktarılması yönünde çaba gerektiren ve edebî bir yeniden kurma sürecinin ürünü olan elinizdeki çeviri, söz konusu eserin Türkçede ilk kez bütünlüklü biçimde sunulması bakımından ayrı bir önem taşımaktadır.

Derek Alton Walcott (1930–2017), Karayiplerde yer alan St. Lucia adasında doğmuş, yaşamı boyunca hem sömürge sonrası edebiyatın hem de dünya şiirinin önde gelen isimlerinden biri olarak tanınmıştır. Onun Afrika, Avrupa ve yerli Karayip kültürlerinin kesişiminde şekillenen çok katmanlı kimliği, İngilizceyi, yerel kreol dillerini ve kültürel ritimlerini içeren melez bir şiirsel pratiğe dönüştürmesini mümkün kılmıştır. Walcott, 1992 yılında *Omeros* başta olmak üzere tüm şiirsel üretimi dolayısıyla Nobel Edebiyat Ödülü ile onurlandırılmıştır.

Omeros'un estetik ve tarihsel dokusunu anlamlandırmak için St. Lucia'nın tarihine kısaca değinmek gerekir. On yedinci ve on sekizinci yüzyıllar boyunca ada, Fransa ile Britanya arasında sık sık el değiştirerek sömürgeci güçlerin rekabet sahasına dönüşmüştür. Plantasyon ekonomisine dayalı köle emeği, adanın toplumsal ve kültürel yapısını derinden belirlemiş, köle ticareti ve sömürge yönetimleri, kolektif hafızada silinmesi güç izler bırakmıştır. Bu nedenle adanın tarihsel deneyimi, *Omeros*'ta yalnızca arka plan oluşturan bir unsur değil, bizzat şiirin yapısal merkezini oluşturan bir hafıza alanıdır.

Omeros, Derek Walcott'ın en uzun ve en iddialı şiiridir ve üslup özellikleriyle epik şiir geleneğine aittir. Kitabın başlığı, Homeros'un modern Yunanca telaffuzunun bir varyasyonudur. (Ve ne ilginçtir ki Homeros adı Antik Yunancada "köle" anlamına gelmektedir.) Kitaptaki "Helen, Achille, Hector" gibi çeşitli karakterlerin isimleri bariz şekilde Homeros'un destanlarından ödünç alınmıştır. Bu kitaptaki şiirlerde ölçü sistemi olarak *İlyada*'da ve

BİRİNCİ KİTAP

I. BÖLÜM

I.

"Sabah kalkıp kano yapmak için ağaçları böyle kesiyoruz." Philoctete, ruhunu fotoğraf makineleriyle yakalamaya çalışan turistlere gülümsüyor. "Rüzgâr, haberi

laurier-cannelles'e[1] getirdi mi, güneş ışığının baltası sedir ağaçlarına inip yapraklarını sallamaya başlar çünkü ağaçlar baltaları ilk önce bizim gözlerimizin içinde görürler.

Rüzgârda eğrelti otları, hayatımız boyunca biz balıkçıları besleyen deniz gibi sesler çıkarırlar ve ağaçların ölmesini başlarıyla onaylarlar. Bizse ceplerimizdeki ellerimizi

yumruk yaparız, yüksekler soğuk olur, nefesimiz sis gibi tüylenir, romu elden ele geçiririz. Rom etkisini gösterince bizi katillere dönüştürecek o ruhu bize verir.

Baltayı kaldırırken Tanrı'ya dua ederim, güç versin ellerime ki indirebileyim ilk sedir ağacına. Çiy dolar gözlerime ama bir beyaz rom daha yutarım. Sonra devam ederiz."

Bir Hint bademinin gölgesinde, fazladan birkaç dolar için, paslı bir çapanın neden olduğu yarasını onlara göstermek üzere pantolonunun bir paçasını inleyerek yukarı kıvırıyor.

Bir denizkestanesinin çizgileri gibi katlanıyor paça yukarı. Nasıl tedavi olduğunun ayrıntısına girmek istemiyor. Gülümseyerek "Bazı şeyler bir dolardan fazla eder," diyor.

---

[1] *Fransızca*, defne ağaçları. –çn.

Uzun defneler kesildikten sonra, La Sorcière'den[2] aşağı
döksün diye sırrını geveze bir şelaleye bırakmış, tıpkı
yer güvercininin, mavi ve sessiz dağlara iletilsin diye

konuşkan derelere bıraktığı çiftleşme çağrısının,
denize doğru akması gereken o derelerin,
minik şeffaf balıkların yüzdüğü ve balıkçılların

paslı çığlıklarla sazlar arasında dolaşıp tek ayaklarıyla
çamuru hançerlediği boş göletlerde eriyip gitmesi gibi.
Sonra bir yusufçuk tam ortadan ikiye bölüyor sessizliği,

yılan balıkları berrak dip kumuna imzalarını atarlarken,
gün doğumu nehrin hafızasını aydınlatıp
devasa eğrelti otları dalgaların sesiyle bir sallanırken.

Duman, üstünden yükseldiği toprağı unutmuş,
defnelerin öldürüldüğü delikleri ısırganlar doldurmuş,
kambur adanın adı "iguananın bulunduğu yer" anlamına

gelen "Iounalao" iken, balta seslerini dinleyen iguananın
göz mercekleri kendi kayıp ismine karşı bulutlanmış.
Aynı iguana kendi hareket hızıyla, bir yıl boyunca

asmaların donanımını ölçecek, yelpaze gibi açılmış
gerdanıyla, dışa bükük dirsekleri ve temkinli kuyruğuyla
ada ile birlikte hareket edecek. Gözlerinin yarık baklaları

asırlarca süren bu hareketsizlikle olgunlaşmış ve
Aruacların[3] dumanıyla birlikte yükselmiş, sonra da
tanımadığı yeni bir ırk gelip ağaçları ölçmeye başlamış.

---

[2] Saint Lucia'daki bir yanardağ. –çn.

[3] Aruac: Karayiplerin yerli halklarından biri. –çn.

Bunlar onların yıkılan sütunlarıydı. Önceden eski
tanrıların durduğu mavi boşlukta şimdi tek bir Tanrı
duruyordu. İlk tanrı bir gommier[4] ağacıydı. Jeneratör

vınlayarak çalışınca, yan çeneli bir köpek balığı,
uskumrulara benzeyen talaşları suyun üzerinden,
titreşen otlara doğru uçurdu. Sonra testereyi durdurdular,

o hâlâ sıcak ve titrer hâldeyken, açtığı yarayı incelediler.
Kangrenli yosununu kazıdılar, sonra yarayı hâlâ bu toprağa
bağlayan sarmaşık ağından ayırıp başlarını salladılar.

Jeneratör tekrar çalışmaya başladı,
köpek balığının dişleri de aynı şekilde işleyince
talaşlar çok daha hızlı uçuşur oldu. Parçalanan yuvanın

kırıntılarından korumak için gözlerini kapadılar. Sonra ada,
boynuzlarını muz tarlalarının içinden yukarı kaldırdı.
Doğan güneş vadilerden aşağı sızıyordu, kan

sedir ağaçlarına sıçradı, koruluk kurbanların ışığıyla doldu.
Bir gommier çatırdıyordu. Yaprakları, çatı direği olmayan
devasa bir brandaydı. Gıcırtı sesi, olta direği

eğrelti otu oluklarına doğru yavaşça eğilirken,
balıkçıların geri sıçramalarına neden oldu; sonra zemin
ayakların altında dalga dalga titredi, dalgalar geçti sonra.

II.

Achille defnenin bıraktığı deliğe baktı. Deliğin, dalgaya
benzeyen bir bulutun köpüğüyle sessizce iyileştiğini gördü.
Sonra bulut dalgalarını geçen deniz kırlangıcını gördü,

[4] Tropikal bir ağaç türü. –çn.

evinden uzakta, mavi tepelerin dalgalarıyla aklı karışmış
küçük bir şeydi. Bir dikenli sarmaşık topuğuna yapıştı.
Çekip çıkardı onu. Etrafında, diğer tekneler

testereyle şekil alıyordu. Palasıyla hızlı bir haç işareti
yaptı, yükseklerde baltalar çınlarken
başparmağı dudaklarına dokundu. Palayı tekrar

savurup ölü tanrının uzuvlarını eklemlerinden kesti,
gövdeden kopmuş damarları çekerken yemin ediyordu:
"Ey ağaç! Ya bir kano olursun ya da hiçbir şey!"

Sakallı ihtiyarlar, bir ulus olarak konuştukları dilin,
sedirin yükselen gevezeliğinden *bois-campêche*'in[5]
yeşil ünlülerine kadar

gençlerine öğrettikleri konuşmanın tek bir hecesini
bile söylemeden kabilelerinin yok oluşuna katlandılar.
Laurier-cannelle ile birlikte *bois-flot*[6] da dilini tuttu,

kırmızı kabuklu bakkam ağacı gövdesindeki dikenlere
katlandı, Aruacların lehçesi reçineli bir şenlik ateşinin
kokusunda çıtırdarken, yaprakları kıvrık dillerle önce

kahverengiye, sonra küle çevirdi ve dilleri kayboldu.
Balıkçılar, yürüyen sütunları aşağı indirdikçe, barbarlar
gibi bağırıyorlardı. Tanrılar sonunda aşağı inmişti.

Kayık küreği yapmak için, pigmeler gibi, o kırışık
devlerin gövdelerini kestiler. Bir ateş karıncası ordusunun
konsantrasyonuyla çalışıyorlardı. Ancak ormanlarını

---

5 *Fransızca,* kütük odun. –çn.

6 *Fransızca,* sürüklenen odun. –çn.

lekeleyen dumandan rahatsız olan sivrisineklerin
küçük okları Achille'in gövdesine batmaya devam etti.
Her iki koluna da beyaz rom sürdü ki en azından

asterisklere[7] dönüştürdüğü sinekler sarhoş ölsünler.
Gözlerini hedef alıyorlardı. Öyle saldırıyorlardı ki gözlerini
yaşartıp onu âdeta kör ediyorlardı. Sonunda artan dumandan

ve dalları acımasızca kesen baltalardan kaçarak, çatlayan
kütüklerin tüfeklerinden kaçan Aruac okçuları gibi, yüksek
bambulara doğru geri çekildiler. Adamlar büyük kütükleri

taze kenevirle bağladılar ve karıncalar gibi onları
uzun ısırgan otlarının arasından dalsınlar diye tepeden
aşağı yuvarladılar. Kütükler, kabuksuz gövdelerinin

doğuştan getirdiği o deniz susuzluğunu toplamışlardı.
Artık kano olmak için can atan gövdeler, çalılıkların
dalgalarına daldılar, kayalara vura vura indiler,

ölmeyi değil fayda sağlamayı düşündüler, teknelere
dönüşüp denizin çatısını kaplayacaklardı. Sonra, sahilde,
keserle yontulmuş oyuklarına kömürler yerleştirildi.

Halatla bağlanan gövdeleri uzun kamyonlarla taşındı.
Oyuklarda için için yanan kömürlerin ısısı, ahşabı
gemi yapımına uygun hâle gelinceye dek genişletti.

Achille, keskisiyle oluşan oyukların denize dokunmak
için nefes verdiğini, ayrılmış gagaların yaylarının kuş
desenli adacıkların pusuna doğru atıldığını hissetti.

---

7 Özellikle dipnot için kullanılan küçük yıldız işareti: *. –çn.

Sonra her şey yerine oturdu. Piroglar,[8] dişlerinin arasında
ince dallar olan tazılar gibi kumlara çömeldiler. Rahip
onlara doğru çanını serpti, sonra da kırlangıç işareti yaptı.

Achille'in *In God We Troust*[9] adını verdiği kanosuna güldü,
Achille ona şöyle dedi: "Hiç gülme! Bu hem Tanrı'nın
imlası hem de benim imlam." Bir şafak ayininden sonra

kanolar cübbeli sığlıkların sularına girdi, sallanan
pruvalarıyla ağaç hayatlarını unutmayı onayladılar;
biri Hector'a, bir başkası da Achille'e hizmet edecekti.

III.

Achille karanlıkta işedi, sonra yarım kapıyı sürgüledi.
Sürgü fırtınalardan paslanmıştı. Balık kabını bir eliyle
kaldırdı; kulübenin altındaki deliğe cüruf tuğlasını koydu.

Depoya yaklaşırken, şafak esintisi onu tuzladı,
gri sokaktan yukarı, uykulu evlerin yanından,
sokak lambalarının sodyum çubuklarının altından,

ayaklarının kazıdığı kuru asfalta doğru geldi;
ayrı yıldızların küçük mavi kıvılcımlarını saydı.
Muz yaprakları horozların dalgalanan öfkesine

başlarını salladı, çığlıkları bir tahtaya tepeler çizen
kırmızı tebeşir gibi tizdi. Öğretmeni gibi bekleyen
dalgalar, bilinçli yürüyüşünü tedirgin etmeyi sürdürdü.

---

[8] Karayiplere has iki direkli tekne. –çn.

[9] Doların üstünde de bulunan "In God We Trust" (Tanrı'ya güveniyoruz) ifadesinin yanlış yazımı. –çn.

Beton kulübenin duvarında buluştuklarında
sabah yıldızı geri çekilmişti çünkü ağların ve balık
bağırsaklarının kokusundan tiksinmişti;

başlarının üstünde sert bir ışık ve ufuk vardı.
Ağı deponun kapısının yanına koydu, sonra ellerini
leğeninde yıkadı. Dalgalar seslerini yükseltmedi,

kanoların etrafındaki kaburgaları çıkık tazılar bile sessizdi;
balıkçılar şapırtı sesleri çıkararak ve damıtıldığı
acı kabuğu sallayarak bir şişe apsent uzattılar,

Achille'in en mutlu olduğu ışık buydu.
Elleri küpeşteleri kavramadan önce, günlerinin başladığını
hissederek deniz genişliğinin içlerine girmesini beklediler.